

Ανακατάληψη του Αφγανιστάν από τους Ταλιμπάν (2021)

Η Ανακατάληψη του Αφγανιστάν από τους Ταλιμπάν που ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο του 2021, ύστερα και από την κατάληψη της πρωτεύουσας του Αφγανικού κράτους, της Καμπούλ, ήταν (είναι) στρατιωτική επιχείρηση των Ταλιμπάν που ξεκίνησε τον Μάιο του 2021 αμέσως μετά την οριστική και πλήρη αποχώρηση των Αμερικανικών και συμμαχικών ενόπλων δυνάμεων από την χώρα.

Κατά την διάρκεια των τριών πρώτων μηνών της επιχείρησης ανακατάληψης της χώρας, που ξεκίνησε το Μάιο του 2021, οι Ταλιμπάν κατόρθωσαν να πάρουν υπό τον έλεγχό τους, εκτός από τις 73 περιφέρειες που ήλεγχαν ήδη, ακόμα 223. Στις 6 Αυγούστου, ξεκίνησε η προέλαση προς τις πρωτεύουσες των επαρχιών, που - με εξαίρεση την Μπαζαράκ, πρωτεύουσα της περιοχής του Παντζίρ - παραδόθηκαν η μια μετά την άλλη, αμαχητί.

Στις 15 Αυγούστου, ο Πρόεδρος του Αφγανιστάν, Ασράφ Γανί εγκατέλειψε την χώρα με προορισμό το Τατζικιστάν, ενώ οι Ταλιμπάν καταλάμβαναν τον τελικό τους στόχο, την Καμπούλ.

Μετά την πτώση της Καμπούλ, μέλη στρατιωτικών ομάδων και οργανώσεων συνενώθηκαν προκειμένου να αναχαιτίσουν τους Ταλιμπάν στην περιφέρεια του Παντζίρ - τη μόνη περιφέρεια που δεν μπόρεσαν να καταλάβουν - υπό την ηγεσία του Άχμαντ Μασούντ αλλά και του πρώτου Αντιπροέδρου της χώρας, Αμρουλάχ Σαλέχ. Από το Παντζίρ, ο Σάλεχ στις 17 Αυγούστου, ανακήρυξε τον εαυτό του - όπως προβλέπει το αφγανικό Σύνταγμα - προσωρινό Πρόεδρο της χώρας.

Στις 29 Φεβρουαρίου 2020, οι ΗΠΑ και οι Ταλιμπάν υπέγραψαν ειρηνευτική συμφωνία με τίτλο «Συμφωνία για την Ειρήνη στο Αφγανιστάν.»^[8] Η συμφωνία περιλάμβανε την υποχρέωση απόσυρσης όλων των τακτικών αμερικανικών και ΝΑΤΟικών στρατευμάτων από το Αφγανιστάν, ενώ οι Ταλιμπάν δεσμεύονταν για την εξουδετέρωση της Αλ Κάιντα που δραστηριοποιούνταν σε περιοχές υπό τον έλεγχο των Ταλιμπάν. Η συμφωνία επικροτήθηκε από την Κίνα, το Πακιστάν και τη Ρωσία και εγκρίθηκε ομόφωνα από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Η κυβέρνηση Τραμπ συμφώνησε σε μια αρχική μείωση από 13.000 σε 8.600 στρατεύματα μέχρι τον Ιούλιο του 2020, ακολουθούμενη από πλήρη αποχώρηση έως την 1η Μαΐου 2021, εάν οι Ταλιμπάν τηρήσουν τις δεσμεύσεις τους. Ωστόσο, η κυβέρνηση Μπάιντεν επαναπροσδιόρισε την αναχώρηση ως τις 11 Σεπτεμβρίου. Στις 8 Ιουλίου, ο Μπάιντεν έκανε γνωστό πως η αναχώρηση θα ολοκληρωθεί τελικά μέχρι τις 31 Αυγούστου.

Χρονοδιάγραμμα της ανακατάληψης

Μάιος

Στις αρχές Μαΐου, οι Ταλιμπάν κατέλαβαν 15 συνοικίες στην επαρχία Βαρντάκ. Σκοτώθηκαν 405 στρατιώτες των αφγανικών ενόπλων δυνάμεων και 260 πολίτες.

Ιούνιος

Μέχρι τα μέσα Ιουνίου, οι Ταλιμπάν κατέλαβαν 69 επαρχίες στις περιφέρειες Κουντούζ και Μπαγκλάν. Η πόλη Μαζάρ-ι-Σαρίφ περικυκλώθηκε από τους Ταλιμπάν. Οι Ταλιμπάν σήκωσαν τις άσπρες σημαίες του Εμιράτου σε όλα τα σημεία κατά μήκος των συνόρων με το Τατζικιστάν. Πάνω από 1.500 αφγανοί συνοριοφύλακες κατέφυγαν στα εδάφη του Τατζικιστάν για να αποφύγουν τα αντίποινα.

Στα τέλη Ιουνίου, οι Ταλιμπάν άρχισαν να πολεμούν στην επαρχία Παρβάν κοντά στην Καμπούλ.

Ιούλιος

Την Παρασκευή 2 Ιουλίου, οι τελευταίοι στρατιώτες του ΝΑΤΟ αποχώρησαν από την αεροπορική βάση του Μπαγκράμ, ως μέρος της αποχώρησης των συμμαχικών στρατευμάτων από τη χώρα.

Στις 4 Ιουλίου, οι Ταλιμπάν σήκωσαν και πάλι τη σημαία τους στα σύνορα του Αφγανιστάν με το Πακιστάν.

Μέχρι το βράδυ της 12ης Ιουλίου, οι Ταλιμπάν κατέκτησαν 55 ακόμη επαρχίες (και κατείχαν περίπου το 85% των αφγανικών εδαφών). Οι επίσημες αρχές της χώρας, με τη σειρά τους, ισχυρίζονταν ότι είχαν ανακτήσει τον έλεγχο σε όλες τις πόλεις στις οποίες προηγουμένως υπήρξε επίθεση των Ταλιμπάν.

Στις 24 Ιουλίου, η αφγανική κυβέρνηση αποφάσισε να επιβάλει απαγόρευση κυκλοφορίας στις περισσότερες περιοχές της χώρας. Ο εκπρόσωπος του υπουργείου εσωτερικού της χώρας δήλωσε ότι «Σε 31 επαρχίες επεβλήθησαν απαγορεύσεις κυκλοφορίας για να αποτραπεί η κίνηση των Ταλιμπάν. Οι περιορισμοί θα ισχύουν από τις 22:00 έως τις 4:00». Σύμφωνα με τον ίδιο, οι περιφέρειες Καμπούλ, Νανγκαρχάρ και Παντζσέρ απαλλάχθηκαν από τους περιορισμούς.

Στις 25 Ιουλίου, ο Αμερικανός στρατηγός Κένεθ Μακένζι, επικεφαλής της Κεντρικής Διοίκησης των ΗΠΑ, ενώ βρισκόταν σε επίσκεψη στην Καμπούλ, δήλωσε ότι εάν οι Ταλιμπάν συνεχίσουν την προέλαση τους, οι ΗΠΑ θα συνεχίσουν σίγουρα τις αεροπορικές επιδρομές εναντίον τους .

Ο πακιστανός πρωθυπουργός Ιμράν Χαν εξέφρασε άμεσα την αμφιβολία για μια στρατιωτική λύση στο αφγανικό ζήτημα, επισημαίνοντας ότι οι Παστούν, οι οποίοι

αποτελούν πλειοψηφία σε πολλές περιοχές του Αφγανιστάν, θα παρασυρθούν από τη σύγκρουση.

Αύγουστος

Στις αρχές Αυγούστου, οι Αφγανοί Ταλιμπάν κατείχαν σχεδόν 200 από 417 περιφερειακά κέντρα. Ταυτόχρονα, η παρουσία τους επεκτείνεται στην υπόλοιπη χώρα. Οι νότιες επαρχίες έχουν ήδη χάσει τέσσερα τηλεοπτικά κανάλια και αρκετούς ραδιοφωνικούς σταθμούς λόγω των συνεχών επιθέσεων των μαχητών σε σύγχρονες υποδομές. Από αυτή την άποψη, οι πολίτες προσπαθούν όλο και περισσότερο να διαφύγουν από τη φρίκη του εμφυλίου πολέμου, ενώ όλο και περισσότεροι φεύγουν από το Αφγανιστάν με κατεύθυνση τις γειτονικές χώρες και την Ευρώπη.

Μη ικανοποιημένοι με τον έλεγχο της υπαίθρου, οι Ταλιμπάν άρχισαν να πολιορκούν μεγάλες πόλεις. Οι ηγέτες τους απείλησαν ότι θα σκοτώσουν τον Αφγανό πρόεδρο Ασράφ Γκανί στο εγγύς μέλλον. Ως απάντηση, υπήρξαν κατηγορίες για άσκηση υπέρμετρης βίας από τους ισλαμιστές: οι Ταλιμπάν αναζήτησαν και καταδίωξαν πρώην και νυν κυβερνητικούς αξιωματούχους και σκότωσαν άτομα που δεν συμμετείχαν στις εχθροπραξίες. Για παράδειγμα, στους πολυσύχναστους δρόμους της Καμπούλ, αμέσως μετά τις προσευχές της Παρασκευής, ο διευθυντής του κυβερνητικού κέντρου πληροφόρησης, ο δημοσιογράφος Ντάουα Χαν Μιναπάλ σκοτώθηκε ενώ επέβαινε στο όχημα του.

Το απόγευμα της 3ης Αυγούστου, ένα απόσπασμα των Ταλιμπάν με αυτοκίνητα εμποτισμένα με εκρηκτικά εισήλθε στην «Πράσινη Ζώνη» της Καμπούλ και επιτέθηκε στην κατοικία του Αφγανικού υπουργού Άμυνας Μπισμιλά Χαν. Όλοι οι επιτιθέμενοι εξαλείφθηκαν και δύο από τους σωματοφύλακες του υπουργού τραυματίστηκαν. Οι περισσότεροι τραυματίες από το περιστατικό αυτό ήταν απλοί περαστικοί.

Στις 6 Αυγούστου, οι Ταλιμπάν κατέκτησαν το Σεμπαργάν και το Ζαράντζ (μια πόλη στα σύνορα με το Ιράν). Σε λίγες ώρες, το Κουντούζ, το Σαρ-ε Πουλ και το Ταλογκάν προστέθηκαν στον κατάλογο των κατακτήσεων.

Στις 7 Αυγούστου, οι δυτικές χώρες κάλεσαν τους πολίτες τους να εγκαταλείψουν το Αφγανιστάν άμεσα, λόγω της ανασφάλειας που επικρατεί στη χώρα.

Η εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για το Αφγανιστάν Ντέμπορα Λάιονς προειδοποίησε ότι «περαιτέρω εξελίξεις θα μπορούσαν να βυθίσουν τη χώρα σε κατάσταση καταστροφής» .

Ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις

- Στις 15 Ιουλίου, οι ηγέτες των Ταλιμπάν εξέφρασαν την επιθυμία να συνάψουν εκεχειρία με την Καμπούλ με διάρκεια έως και τρεις μήνες σε

αντάλλαγμα για 7.000 κρατούμενους Μουτζαχεντίν που βρίσκονται σήμερα σε αφγανικές φυλακές.

- Μετά τον πρώτο γύρο συνομιλιών στο Κατάρ, συγκεκριμένα στην πρωτεύουσα του μικρού αυτού αραβικού κράτους, τη Ντόχα, η αντιπροσωπεία της κυβέρνησης του Αφγανιστάν και της τρομοκρατικής οργάνωσης «Ταλιμπάν» δεν κατέληξαν σε συμφωνία για βραχυπρόθεσμη κατάπαυση του πυρός στη μουσουλμανική αργία του Ιντ αλ-Αντχά.
- Ο δεύτερος γύρος διαπραγματεύσεων επρόκειτο να λάβει χώρα στις 25 Ιουλίου στην πρωτεύουσα του Πακιστάν, την Ισλαμαμπάντ. Ωστόσο, μετά το περιστατικό με την απαγωγή της κόρης του Αφγανού πρέσβη, διακόπηκαν προσωρινά οι διπλωματικές επαφές μεταξύ των δύο χωρών.
- Ένας νέος γύρος τριήμερων ειρηνευτικών συνομιλιών για το Αφγανιστάν έλαβε χώρα στις 10 Αυγούστου στο Κατάρ. Εκτός από τους Ταλιμπάν και τους εκπροσώπους της κυβέρνησης της Δημοκρατίας του Αφγανιστάν, παρευρέθηκαν διπλωμάτες από τον ΟΗΕ, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη Ρωσία, τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Μεγάλη Βρετανία, το Πακιστάν, το Ουζμπεκιστάν και την Κίνα. Η ρωσική πλευρά βρισκόταν υπό την ηγεσία του Ειδικού Εκπρόσωπου του Ρώσου Προέδρου για το Αφγανιστάν Ζαμίρ Καμπούλοφ, ενώ για την αμερικανική πλευρά επικεφαλής ήταν ο Ζαλμάι Χαλιλζάντ.

Άλλες πρωτοβουλίες των Ταλιμπάν

- Στις 9 Ιουλίου, κατά τη διάρκεια μιας διπλωματικής επίσκεψης στη Μόσχα, ένας εκπρόσωπος των Ταλιμπάν, ο Σαχαμπουντίν Ντελαουάρ, ανακοίνωσε την πρόθεσή του να οργανώσει ανταλλαγή αιχμαλώτων με αξιωματούχους από την Καμπούλ.
- Στις 14 Ιουλίου, τα ρωσικά μέσα ενημέρωσης ανακοίνωσαν την ιδέα της δημιουργίας κυβέρνησης συνασπισμού μεταξύ των σημερινών αφγανικών αρχών και των υποστηρικτών των Ταλιμπάν .

Πτώση της Καμπούλ

Στις 15 Αυγούστου, και παρά την δήλωση ότι «δεν προτίθενται να καταλάβουν την πρωτεύουσα του Αφγανιστάν», οι Ταλιμπάν προέλασαν ανεμπόδιοι στα περίχωρα της Καμπούλ από πολλαπλές κατευθύνσεις. Από εκεί και έπειτα οι εξελίξεις ήταν ραγδαίες και απρόβλεπτες. Το αφγανικό υπουργείο Εσωτερικών ανακοίνωσε ότι ο πρόεδρος Γανί εγκατέλειψε την εξουσία, ενώ οι Ταλιμπάν σχηματίζουν προσωρινή κυβέρνηση. Οι δυνάμεις ασφαλείας παρέδωσαν το αεροδρόμιο Μπαγκράμ στους Ταλιμπάν. Στην αεροπορική βάση βρίσκονταν φυλακισμένοι περίπου 5.000 αιχμάλωτοι Ταλιμπάν και πολεμιστές του Ισλαμικού Κράτους. Το Πακιστάν έκλεισε τα σύνορα με το Αφγανιστάν για να μην εισρέουν πρόσφυγες. Το Ουζμπεκιστάν ανακοίνωσε ότι συνέλαβε 84 Αφγανούς στρατιώτες που διέσχισαν τα σύνορα αναζητώντας ιατρική βοήθεια, ενώ διέφυγαν από τις

επιθέσεις των Ταλιμπάν. Περίπου 158 Αφγανοί στρατιώτες πέρασαν επίσης τα σύνορα του Ουζμπεκιστάν με τα πόδια. Οι χώρες της Δύσης βρέθηκαν προ εκπλήξεως, αφού στην πρωτεύουσα του Αφγανιστάν βρίσκονταν ακόμα εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες των χωρών του NATO που δεν είχαν προλάβει να φύγουν, ενώ οι Αφγανοί που είχαν συνεργαστεί με το NATO δεν είχαν ακόμη λάβει βίζα για να αποχωρήσουν. Αμερικάνικα και Γερμανικά αεροπλάνα και ελικόπτερα στάλθηκαν στην Καμπούλ για να επισπεύσουν την εκκένωση.

Παραπομπές

1. ↑ <https://www.protothema.gr/world/article/1152411/se-islamiko-emirato-tou-afganistan-metonomazetai-to-afganistan/>
2. ↑ <https://www.in.gr/2021/08/18/world/afganistan-dynameis-pistes-ston-proin-antiproedro-sygekroustikan-talimpan-stin-pantsir/>
3. ↑ De Luce, Dan; Yusufzai, Mushtaq; Smith, Saphora (25 June 2021). «Even the Taliban are surprised at how fast they're advancing in Afghanistan». NBC News. Ανακτήθηκε στις 8 July 2021.
4. ↑ <https://www.longwarjournal.org/mapping-taliban-control-in-afghanistan>
5. ↑ Ολόκληρη η δήλωση του Γκάνι: https://www.ethnos.gr/kosmos/170374_afganistan-oi-talimpan-mesa-sto-proedriko-megaro-tis-kampoyl-skines-haoy
6. ↑ <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/afghan-president-ghani-says-he-left-country-order-avoid-bloodshed-2021-08-15/>
7. ↑ <https://www.in.gr/2021/08/18/world/afganistan-dynameis-pistes-ston-proin-antiproedro-sygekroustikan-talimpan-stin-pantsir/>
8. ↑ Qazi, Shereena (29 February 2020). «Afghanistan's Taliban, US sign agreement aimed at ending war». Al-Jazeera. Αρχειοθετήθηκε από το πρωτότυπο στις 12 September 2020. Ανακτήθηκε στις 6 March 2020.
9. ↑ Basu, Nayanima (12 Σεπτεμβρίου 2020). «India asserts Afghanistan's 'national sovereignty' as peace talks with Taliban start in Qatar». *ThePrint*. Αρχειοθετήθηκε από το πρωτότυπο στις 4 Απριλίου 2021. Ανακτήθηκε στις 24 Φεβρουαρίου 2021.